

SVART GLAS

Jag står mitt i rummet och kramar ryggsäcken med båda händerna. Rummet är så annorlunda. Här har jag bott och nu är det sista gången jag ser det. Mitt gamla välkända rum ska bli någon annans nu. Fast jag har bott här nästan hela mitt liv så har jag aldrig riktigt tittat på rummet. Det har bara funnits här. Men nu när jag ska flytta blir allting tydligt.

Min mamma Ester har hyrt en bil och vi ska åka i flera timmar. Jag har tittat på kartan. Det nya huset ligger långt ute på landet, tillräckligt långt ifrån stan för att det skulle ha ”rätt prisbild”, som mäklaren sa. Allt har gått väldigt fort, som vanligt när min mamma har bestämt sig.

Det nya huset ligger på en kulle och vänder ryggen mot havet. Det kryper ihop för vinden och gör lä på trappan. Fönstren på gaveln speglar sig i solnedgången, men på framsidan är de kalla och döda. Jag kan inte se ett enda stort träd. Här finns bara låga tallar och ljung. Hur ska det här kunna bli ett nytt Hemma?

Sista kassen är inburen och Ester har låst dörren. Jag har tänt lamporna överallt, som tur är har någon lämnat kvar glödlamporna i taket. Egentligen behövs de inte så här års, men Ester säger ingenting. Jag tror hon förstår att jag behöver ha tänt.

– I natt får vi sova på madrasser, säger hon alldeles i onödan, för det vet jag redan. Flyttlasset kommer imorgon.

– Nu kan du väl visa mig resten av huset? säger jag.

– Ja, det är klart. Kom! Du måste se ateljén allra först.

Jag följer efter. Ateljén är förstås viktigast, så har det alltid varit och just nu är den viktigare än någonsin. Det är bara när hon målar som Ester är riktigt glad. Vi klättrar upp till tornet. Jag har sett det utifrån och förstått att det är här hon ska ha sin ateljé.

– Är det inte fantastiskt! säger hon och slår upp dörrarna.

Jag måste erkänna att rummet är fint. Mycket fint faktiskt.

Det har tre stora fönster mot havet.

– Det är jättefint, säger jag. Vilket härligt rum, mamma.

– Det var för det här jag valde huset, säger hon, men det vet du redan. Åh, jag kan inte fatta att jag fick det så billigt. Tror du vi kommer trivas här, Umbra?

– Mmm, var får jag bo?

– Välj själv! Du kan ta ett par av rummen på andra våningen.

Nästa morgon vaknar jag av att solen lyser mig rakt i ansiktet. Det är varmt och rött under ögonlocken. Jag ligger stilla och försöker hålla kvar drömmen, men den slinker iväg. Sedan öppnar jag ögonen och minns var jag är. Det finns en liten brun fuktros i snedtaket. Idag är luften torr och det luktar salt.

Ester är redan uppe. Hon stressar omkring med målarrocken flaxande runt benen. Tydligt har hon inte kunnat hålla sig, utan stigit upp tidigt för att inviga sin nya ateljé. Flyttbilen backar upp mot huset redan innan jag har hunnit äta upp min filmjök. Dörren slängs upp och flyttkarlarna börjar bära in flyttlådor i en rasande fart. Ester pekar ut var allt ska stå. Det mesta hamnar i den stora salen. Jag kan inte se någon ordning, vi kommer att få flytta på alltihop igen.

– Var vill ni ha sängarna? frågar en av karlarna.

Då springer jag före och visar. Min säng får precis plats under snedtaket. Medan jag lägger madrassen till rätta hör jag hur flyttbilens stora dörrar smäller igen. Jag tittar ut genom fönstret och ser bilen försvinna runt vägkröken.

När flyttkarlarna åkt iväg börjar Ester att måla. Umbra cyklar då ner till byn för att handla mat.

I nästa sänka ligger det lilla samhället och kurar. Husen kryper tätt inpå varandra. Som om de vill klättra över varandras ryggar. Här går det bra att titta på grannens teve. Kanske låna saker. Ut genom ett fönster och in genom ett annat.

Eller så spionerar de på varandra, tänker jag med en rysning.

Här kan ingen ha några hemligheter. Och nu vet snart hela byn att den där nya flickan kommer cyklande. Hon med den berömda mamman. Ester Ask.

Affären är inrymd i ett av de små hukande husen. Den har en liten skylt som jag får leta efter: Blomgrens handelsbod. Jag ställer cykeln i cykelstället med plats för fem cyklar. Det pinglar när jag skjuter upp dörren.

– Ja? säger mannen och reser sig från en stol.

Han löser korsord. Jag antar att det är Blomgren själv. Han ser precis ut som fiskaren på tavlan bakom honom: brunbränd, rynkig och med vitt hår. Han ler vänligt och upprepar:

– Ja?

Jag ser mig omkring. Vet inte vad jag ska köpa. Något att äta bara.

– Jag skulle vilja ha nåt att äta.

Usch, vad dumt det lät. Jag tittar på den närmaste hyllan. Spagetti. Makrill i tomatås.

– Trivs ni i det nya huset? frågar han vänligt. För du är väl konstnärens dotter?

– Ja, det kommer bli fint.

– Det ligger ju lite ensligt, han Hermans hus. Och det behöver nog rustas upp. Vi är glada att det inte såldes till nån sommargäst.

Jag tittar förvånat på honom. Vad är det för fel på sommargäster?

– Nog för att vi behöver dem, gräshopporna. Det är så vi kallar dem. Sommargästerna alltså. De invaderar oss värre än Egyptens gräshoppor. Du ska få se. Efter midsommar kommer de, men det är ju ett par veckor dit. Nå, vad vill du ha, nu då?

Jag köper spagettin och makrillsburken och några äpplen. När jag kommer ut står det en annan cykel bredvid min. Blå. Pojkcykel. Och bredvid den står en kille. Hans jacka har samma färg som cykeln.

- Hej, säger han och ser nyfiken ut. Vad tidiga ni är.
- Tidiga?
- Ja, tidiga. Har sommarlovet redan börjat i din skola?
- Neej ... jag fick ledigt sista veckan för att vi skulle flytta. Jag har flyttat in där borta. Igår kväll.
- Jag vet, säger killen. Du ska bo i Hermans hus. Med din mamma, hon som målar. Jag suckar lite. Det känns jobbigt att alla vet vem jag är. Så är det inte i stan.
- Jag heter Amos, fortsätter killen. Och du?
- Umbra.
- Då ler han så att ögonen glittrar. Han är rätt söt och en bra bit kortare än jag. Det syns att han kommer från någonstans i Asien.
- Det är ovanligt, säger han, jag menar ditt namn. Umbra. Det har jag aldrig hört förut.
- Nej, säkert inte, säger jag. Jag är döpt efter en färg. En brun färg. Ganska ful, men min mamma hade en sån period när hon väntade mig.
- Amos lyssnar så intresserat att jag fortsätter berätta om mina systrar, som också har färgnamn. Om Ockra som är tjugofem och har flyttat hemifrån för länge sedan. När hon föddes hade Ester en gul period. Och Sienna som är arton och bor kvar hos pappa i stan.
- Är Sienna också en färg?
- Rostbrun ungefär. Ganska fin, snyggast av oss faktiskt.
- Det får Amos att skratta och det smittar av sig. Det är som om något lättar inom mig, som får mig att andas ut. Vi tittar på varandra och skrattar lite till.
- När jag vänder cykeln och börjar cykla hemåt följer Amos efter. Bara så där. Utan att säga något. Jag vet inte vad jag ska tycka, men bestämmer mig för att det är okej. Medan vi leder cyklarna uppför den första backen säger han:
- Du vet inget om huset, va?
- Vadå vet?
- Att det är ... speciellt. Ingen som har bott där har stannat mer än några månader. Inte sen Hermans tid alltså, och det var ju hundra år sen.
- Sluta prata så där hemlighetsfullt, säger jag. Vad är det för fel på huset?
- Då rycker han på axlarna och säger att han inte vet så mycket. Bara att det har bytt ägare lite väl ofta.
- Ni fick det billigt, va?
- Jaa, hur så?
- Tänkte just det, säger Amos och vänder sin cykel. Du, vi ses! Jag måste hem nu. Ha det bra!

Maud Mangold (f. 1954)

Svart glas, 2012

Texten har omarbetats i samråd med författaren.

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 1	1	
Uppgift 2	1	

Svart glas (s. 1–3)

1. På första sidan i texten har författaren medvetet valt att skriva ordet hemma med stort H. Genom att skriva så vill författaren gestalta något särskilt. Vad?

- A. Att huset heter Hemma.
- B. Hur nyfiken man är på framtiden.
- C. Hur fäst man är vid en viss plats.
- D. Att tankarna flyger och far.

2. Vad är Umbras första intryck av huset?

- A. Det ser dyrare ut än vad det var.
- B. Det kommer att bli svårt att trivas där.
- C. Det är mysigt att huset ligger vid havet.
- D. Det är ett hus som passar Ester.

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 3	2	
Uppgift 4	1	

3. Just det här huset passade mammans önskemål på två olika sätt. Skriv de **två** anledningarna till att köpet av huset blev av.

4. Författaren skriver att husen ”vill klättra över varandras ryggar”. Vad gestaltar hon då?

- A. Att husen vill bli högre.
- B. Att husen har stått där länge.
- C. Att husen har flera våningar.
- D. Att husen ligger nära varandra.

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 5	1	
Uppgift 6	1	

5. När Umbra cyklar till byn börjar hon misstänka att det kan finnas något negativt med att bo på den här platsen.

Vad är det för något negativt som hon misstänker?

6. Läs den del av texten där Umbra är i Blomgrens handelsbod. Där finns citatet ”Usch, vad dumt det lät”.

I detta citat ...

- A. ... kommenterar Umbra det Blomgren har sagt.
- B. ... funderar Umbra över vad Blomgren ska tro.
- C. ... säger Umbra det hon tycker till Blomgren.
- D. ... skäms Umbra över att Blomgren vet vem hon är.

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 7	1	
Uppgift 8	1	

7. Vad är Blomgrens inställning till sommargäster?

- A. Han tycker att sommargästerna bor ensligt men han uppskattar att de rustar upp husen.
- B. Han tycker att sommargästerna bråkar mycket men han behöver dem mot gräshopporna.
- C. Han tycker att sommargästerna är för många men han förstår att de är bra för byn.
- D. Han tycker att sommargästerna kommer för tidigt men han är glad att slippa vara ensam.

8. Amos blir förvånad när han får syn på Umbra utanför affären. Varför blir han det?

- A. Eftersom ingen har berättat vem Umbra är.
- B. Eftersom Umbra kommer ut ur affären så snabbt.
- C. Eftersom vårterminen inte är slut ännu.
- D. Eftersom Umbra är en sommargäst.

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 9	1	
Uppgift 10	1	

9. Vad har de tre systrarnas namn gemensamt?

10. Efter att Umbra berättat om sin syster Sienna gör Amos något som plötsligt får Umbra att känna sig bättre till mods. Vad är det Amos gör som får henne att slappna av?

	Maxpoäng	Elevens poäng
Uppgift 11	1	

11. Umbra är självständig och kan ta hand om sig själv. Ge **två** exempel på något Umbra gör som visar att hon är självständig och kan ta hand om sig själv.

Du måste skriva **två** exempel för att få poäng på uppgiften.
